

Szakmai beszámoló

Nyugat-felvidéki körutazás (csillagtúra)

Pályázati azonosító: HAT-KP-1-2023/1-001583

A Balatonfüredi Radnóti Miklós Általános Iskola negyvennégy hetedik évfolyamos diákja és négy kísérő tanára a Határtalanul program keretében 2024.05.27. - 05.31. között öt napot töltöttek el Szlovákiában (Felvidéken). Az előző évek során lebonyolított kirándulások pozitív visszajelzéseinek és az előzetes felkészítő óráknak köszönhetően nagy várakozás előzte meg a kirándulást.

1. nap: 2024.05.27, hétfő

Komárom – Gúta – Bős – Dunaszerdahely

Első nap megismerkedtünk a kettévágott város Komárom túloldalával, a mai napig magyar többségű öreg Komárommal (Komarno), majd a **komáromi erőd** felvidéki részében tettünk vezetett látogatást. Tovább utaztunk **Gúta**ra, a Kis-Duna régi medréhez, ahol megtekintettük a különleges, úszó hajómalmot és Közép-Európa leghosszabb fahídját, gyönyörű természeti környezetben.

A **bösi erőművet** és a tengernyire duzzasztott Dunát nagy élmény közlelől látni, szerencsénk volt, mert egy hajóátemelést is elcsíphettünk. Dunaszerdahelyen a **Csallóközi Múzeumba** látogatunk, amely gyerekszemmel is igazán érdekes, pláne nemes Ghéczy Jenő muzeológus páratlanul vicces bemutatásában. A „sárga kastélyban” berendezett múzeumban Csallóköz népi építészetét, népi kultúráját és hagyományos mesterségeit (köztük az aranymosást és a halászatot) ismerhettük meg.

Kora este érkezünk meg Deákiba és foglaltuk el szálláshelyünket az Európa Panzióban, amely négy éjszakán át nyugodt környezetet biztosított a kirándulás résztvevői számára.

2. nap: 2024.05.28, kedd

Dévény – Pozsony – Szentgyörgy (Fehérkő vára)

Dévény várát tekintettük meg elsőként, amely 2000 éves történelmével a térség népeinek történelmében képletes szerepet tölt be. Nekünk, magyaroknak az ország nyugati határköve volt 1000 éven át – erre magánkertben álló kőtábla emlékeztet. Sétát tettünk a Duna-Morva összefolyásnál, ahol az emlékműnél a vasfüggöny áldozatairól is megemlékezünk, és híres szökési történeteket is felelevenítettünk.

Pozsony, Magyarország egykori fővárosa: sétát tettünk a magyar történelmi múlt emlékeit tükröző belvárosban, a koronázó székesegyházban megtekintettük a kincstárat, a kriptát és kórust is megtekintettük. Felsétáltunk a várba, ahol megtekintettük az újonnan elkészült barokk udvart és szent Erzsébet szobrát.

Szentgyörgyön ízelítőt kaptunk a gótika világából a szentgyörgyi templommal, mely a Bazini és Szentgyörgyi grófok temetkező helye volt. A kisváros emellett több érdekességgel büszkélkedhet: itt nyílt meg a történelmi Magyarország első lóvasút-pályája, amely Szentgyörgyöt kötötte össze Pozsonnyal. Itt végezte középiskoláit Benyovszky Móric, a világhírű utazó, és itt született Vámbéry Ármin világhírű orientalista. Városbeli sétánk során felidéztek e két jeles felfedező alakját. Az ősi Szentgyörgyi és Bazini grófi család által birtokolt város felett magasodnak **Fehérkő várának** maradványai. Izgalmas, oda-vissza 4 km-es gyalogtúrát tettünk a festői város felett, erdei ösvényen, a Fehérkői vár romjaihoz.

3.nap: 2024.05.29, szerda

Deáki - Galánta - Nyitra – Zobor-hegyi túra

Meglátogattuk a Deáki Magyar Tannyelvű Alapiskolát. A helyi 8-9.- osztályos diákok és tanáraik nagy szeretettel fogadtak bennünket. Tanulóink előre elkészített prezentációk segítségével bemutatták iskolájuk életét és településeink nevezetességeit. Diákjaink kölcsönösen megajándékozták egymást saját készítésű ajándékaikkal. A deáki iskola diákjai külön csoportokban bemutatták iskolájukat, közben alkalom nyílt az ismerkedésre és kapcsolatteremtésre is. Nagy élmény volt tanulóinknak, találkozás és az is, hogy betekintheztek egy Felvidéki magyar iskola mindennapjaiba.

Deákiban látogatást tettünk neoromán stílusban kibővített római katolikus templomban, amely a 13. században épült, és „tartalmazza elődjét is”, hiszen a mai templom legősibb része maga a Szent István-kápolna, amely a 11. században épült. Kolozsváry László kárpátaljai festőművész Halotti beszéd című 170x300 cm méretű olajfestménye is díszíti a templomot, nem véletlenül: a deáki bencések használták a 13. századi latin szertartáskönyvet, a Pray-Kódexet, melyben az első magyar írásos nyelvemlék is olvasható, benne a deáki templomról található feljegyzéssel.

Galántán ellátogattunk az Esterházy család ősi rezidenciájához, a neogótikus kastélyhoz, melynek hátsó épületegyüttesét a helyiek közadakozásból újjátották fel. A gyönyörű kastélyparkban a helyi kötődésű Kodály Zoltán fejszobrát is láttuk.

Az északi torony alsó szintjén egy magánkézben levő, reprezentatív kávézó és borászat működik, melyben az Esterházy családról szóló kiállítást csodálhattuk meg térítésmentesen.

Következő állomásunk **Nyitra** volt. A város és a Püspökvár hajdan legfontosabb fejedelmi központjaink egyikének számított. Szent István, Szent László, Vazul, a nyitrai püspökök, Esterházy Imre, Erdődy Ádám, a könyvtárépítő Roskoványi és más nagyságok emlékét is felidéztük. Városnézésünk során elsősorban a várra és a várnegyedre összpontosítottunk, amely a Nyitra folyó által félkörívben körülölelt Várhegyen található. A várkapuhoz vezető lépcsősor mentén áll Vogerl Márton 1750-ben készült alkotása, a Nagyboldogasszony szoborcsoport, más néven Fogadalmi pestisoszlop. A Szent Emmerám-templom 1158-ban épült, benne a névadó szobrával, amely a legrégebbi szobor a Felvidéken. A püspöki székesegyház főoltárát Szent István és Szent László szobrai díszítik. **Túrátunk a Nyitra felett magasodó Zobor-hegyre**, melynek tetejéről, a néhai Zobor-hegyi Millenniumi emlékmű ma is álló talapzatától káprázatos kilátás nyílik a városra és Zoboraljára. Visszafelé kitérőt tettünk Szórád remete barlangjához is.

Ezt követően a néprajzáról híres Zoboraljára érkeztünk. Zsérén a híres Zsebrice együttes alapító tagja, Bencz Ilonka várt bennünket, aki segítségével felidézzük Kodály Zoltán indíttatását arra, hogy ezen északi, Nyitra környéki, hagyományőrző magyar nyelvi szigeten kezdjen gyűjtésbe, majd természetesen közös énekléssel zártuk az ismerkedést. Megtekintettük a zserei tájházat is.

4. nap: 2024.04.30, csütörtök

Bajmóci várkastély – Trencsén – Beckó vára –Tallós

A Kárpát-medence legromantikusabb lovagvárába, a **bajmóci várkastélyba** látogattunk. A vár nemcsak kívülről mesés, de belső berendezéseit, kialakítását is érintetlenül őrizte meg évszázadokon át. A Pálffyak egykori kastélyában Rákóczi Ferenc portréját is láthatjuk. A kastély bejárata előtt áll Mátyás király hétszáz éves hársfája. Állítólag alatta diktálta írődeákjának a teendőket, itt tartott egykor országgyűlést.

Ellátogattunk **Trencsén** mesés **várába**, amely szinte egybeforrta a felvidéki kiskirály, Csák Máté nevével. A gátlástalan főúr sasfészske stratégiai erősségként dacolt az Anjou uralkodóházzal és a pápai kiközösítéssel, falain belül gazdája mindenkor a környék igazi urának érezte magát. A vár gazdag történelmi eljegyzések, esküvők színhelye is volt, itt jegyezte el Luxemburgi Zsigmond Nagy Lajos király leányát, Máriát, Mátyás király a cseh király lányát, Podjebrád Katalint és itt esküdött meg Szapolyai István lánya is Jagelló Zsigmond lengyel királlyal. Trencsén közelében megemlékeztünk és koszorút helyeztünk el II. Rákóczi Ferenc vezette kuruc sereg utolsó nagy csatájának emlékművénél.

Megtekintjük a magányos kősziklán álló, romjaiban is megkapó **Beckó (Bolondóc) várát**, ahol megismertük Stibor vajda és a bolond Beckó történetét. Magyarország határvédelmi erődrendszerének része volt a középkorban. A vár alatti faluban született híresfestőnk, Mednyánszky László.

Kora este Deáki közelében Tallóson tettünk látogatást egy helyi gazdálkodó Rémes Ferenc levendula ültetvényén. Az éppen virágzó levendulás csodálatos látványt nyújtott.

Megismerhettük a levendulás telepítésének történetét, magyarországi kapcsolatait, a termesztés feldolgozás, és értékesítés folyamatát.

5. nap: 2024.04.31, péntek

Selmecbánya – Szentantal

Ellátogattunk az ezüstabányászat fellegvárába, **Selmecbányára**, amely már Mátyás korában is a magyarországi arany- és ezüstabányászat központja volt. Megtekintjük a **szabadtéri Bányamúzeumot**, az izgalmas Bertalan-tárót! Méreteit tekintve a legnagyobb, Felvidéken található szabadtéri múzeum. Két fő részre oszlik, felszíni és földalatti megvilágításra. Köpenyt, sisakot és bányalámpást kaptunk és így felkészülve vonultunk le a mélybe, ahol megismerkedtünk a bányászok nehéz munkájával.

Felkapaszkodtunk a szépen felújított barokk **Kálváriához**, ahonnan gyönyörködhettünk a város pompás panorámájában. A meredek hegyoldalon egymás fölé emelkedő három templom közt vannak az állomások. Az alsó templomot egykor a szlovákok használták, neve ezért tót templom. A középső kápolnában vannak a szent lépcsők, közepükön egy-egy ereklyével. Ezeket a magyar búcsúsok csak szent grádicznak emlegetik, a harmincnégy lépcsőfokát sokan vezeklésül térden járók végig. A felső német templom kéttornyos tünik már messziről az érkező búcsúsok szemébe. **Belvárosi** sétával zárult a selmečbányai program. A Szentháromság-térre igyekezve elsétáltunk a Szent Katalin templom és a Felvidék egyik legmagasabb pestisoszlopa mellett, majd felkerestük Petőfi Sándor emléktábláját az evangélikus líceum épületén.

Utazásunk utolsó állomásaként **Szentantálra** érkezünk, ahol a falu közepén, egy dombocskán áll gyönyörű angolparkjával a hatalmas Koháry kastély. Később a birtok a gazdag Coburg családé lett. Sétáltunk a **vadászkastély parkjában**. Nagyobbik részét csodaszép rétek és tisztások teszik ki, melyek egy tanösvény részét képezik. A hatalmas eső következtében a tanösvényen tervezett sétát nem tudtuk megvalósítani.

Ismerkedtünk a Csallóköz és a nyugat-Felvidék magyar településeivel, néprajzával, magyar népzenejével. Felkerestük Kodály Zoltán népzenei gyűjtőmunkájának helyszíneit, jártunk Zobor- hegyalján (Csitáron, Zsérén és Galántán). Látogatást tettünk Bajmóc várában, majd felkerestük a bányavárosok közül Selmecebányát, Nyitra, Trencsén, Dévény és Beckó várát. Az egykori magyar főváros Pozsony (ma Szlovákia fővárosa) magyar emlékeit, helyszíneit jártuk be. A Csallóköz legnagyobb magyar városainak Dunaszerdahely és Gúta nevezetességeivel ismerkedtünk. Betekintést kaptunk a Bősi vízlépcső működésébe. A nyugat-Felvidék legszebb tájait, városait, kulturális és épített örökségét ismertük meg. Felkerestük a Deáki Magyar Tannyelvű Alapiskolát, megismerkedtünk a helyi 8-9. osztályos diákokkal és tanáraikkal, iskolájukkal és településükkel.

Olyan területre utaztunk, ahol a magyaron kívül más szót keveset hallottunk, megismertettük a gyerekeinkkel azt a tényt, hogy a magyarság határai nem érnek véget Magyarország határainál. Célunk az volt, hogy kapcsolatot teremtsünk az érintett tájegységek magyarságával és erősítsük egymásban az együvé tartozás érzését.

A szép közös élményeken keresztül nemcsak sokat tanultak diákjaink, hanem a közösségük is egységbe kovácsolódott.

Balatonfüred, 2024.06.26.

Makovi József
Balatonfüredi Radnóti Miklós Általános Iskola